

Jonas Mačiulis
MAIRONIS

1862–1932

MAIRONIO IR JO ARTIMUJŲ PORTRE-
TAI – IŠ ARCHYVŲ.

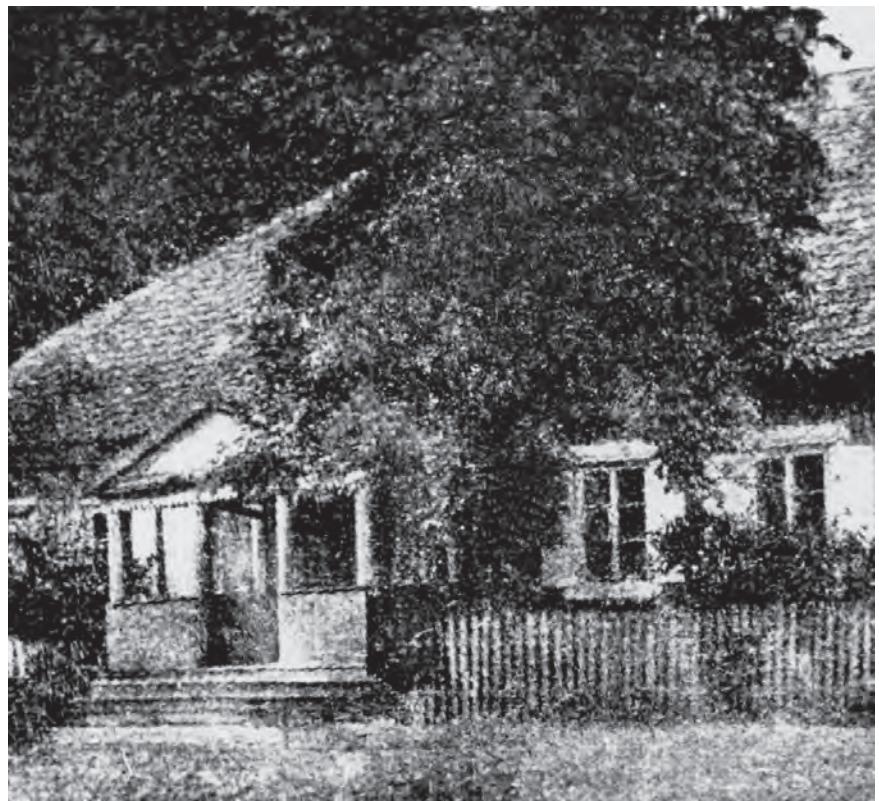
KITOS NUOTRAUKOS –
ONOS PAJEDAITĖS

VILNIUS, 1999

Maironis sus savo tėvu Aleksandru Mačiuliu
Gimtasis namas Pasandravyje

*Mylėk, lietuvi, tą brangią žemę,
Kame nuo amžių tėvai gyveno:
Čia tavo kūnas sau maistą semia,
Čia grynai dvasiai tiek sveiko peno!*

*Mylėk jos kalbą, senovės būdą,
Jos girių kvapą, žaliąsias pievas;
I jos dirvonus paséjės grūdą,
Žinai, jog vaisių palaimins Dievas.*

RASEINIŲ MAGDĖ

Maironis su motina ir seserimis
Senas šulinys Pasandravyje

*Ten močiutė užlingavo
Raudomis mane,
I krūtinę skausmą savo
Liejo nežinia.*

*Ten užaugau, iškentėjau
Aš kančias visas
Ir pamégau, pamylėjau
Vargdienio dūmas.*

MANO GIMTINĖ

Pasandravis. Išlikęs ūkinis pastatas (1973)
Buvusios sodybos kampelis. Sandravėlė

*Ten tai prabėgo mano brangiausi
Jaunystės laikai,
Ir po tiek metų pats saveš klausi:
Tai vien tik sapnai?*

*Kiek atminimų atsitikimų,
Gyvų kitados,
Vienas už kito breško ir švito
Anapus ribos!*

VAKARAS ANT EŽERO KE-
TURIŲ KANTONŲ

Maironio gimtinės vietoje: paminklinis akmuo
ir koplytstulpis, sukurti liaudies meistrių
Z. Janušaičio ir K. Smilgevičiaus

*Veltui, nugrėžęs akis atgali,
Tarp atminimų ieškai ramumo;
Nieks nuraminti tavęs negali
Nei išmatuoti širdies gilumo.*

*O Dieve didis ir Tėve brangus!
Pastiprink žmogų silpną ir menką,
Taip sutvarkytą, kad vien tik Dangus
Jo begaliniam norams užtenka.*

S U N K U   G Y V E N T I

*Apsaugok, Aukščiausis, tą mylimą šalį,
Kur mūsų sodybos, kur bočių kapai!
Juk téviška Tavo malonė daug gali!
Mes tavo per amžius suvargę vaikai.
Neapleisk, Aukščiausis, mūsų ir brangios
tévynės,
Maloningas ir galingas per visas gadynes!*

KUR BĖGA ŠEŠUPĘ

Maironis augo Bernotų vienkiemyje
Maironio pušis

Bernotų vienkiemyje: Maironio šaltinėlis,
žydinti pieva ir senas rūsys

*Išaušo! Išaušo! Véjelis laukų
Bučiuoja, gaivina krūtinę;
Pabiro, pasklido žiedai ant lankų –
Vainikų eilė pirmutinė.*

*Taip giedra ir linksma!
Tiek šviečia vilties!
Vien meilę norėtum dainuoti,
Apimti pasaulį, priglaust prie širdies,
Su meile saldžiai pabučiuoti!*

P A V A S A R I S

*Už Raseinių, ant Dubysos,
Teką Saulė, teką;
Geltonplaukės puikios visos
Šneka ten, oi šneka.*

*Po rasas kasas šukuoja,
Saulė jas džiovina,
Kai užgieda, uždainuoja,
Širdį taip graudina.*

D A I N A

Dubysos slėnis

Betygala. Maironis čia lankė pradinę mokyklą,
šioje bažnyčioje buvo pakrikštystas

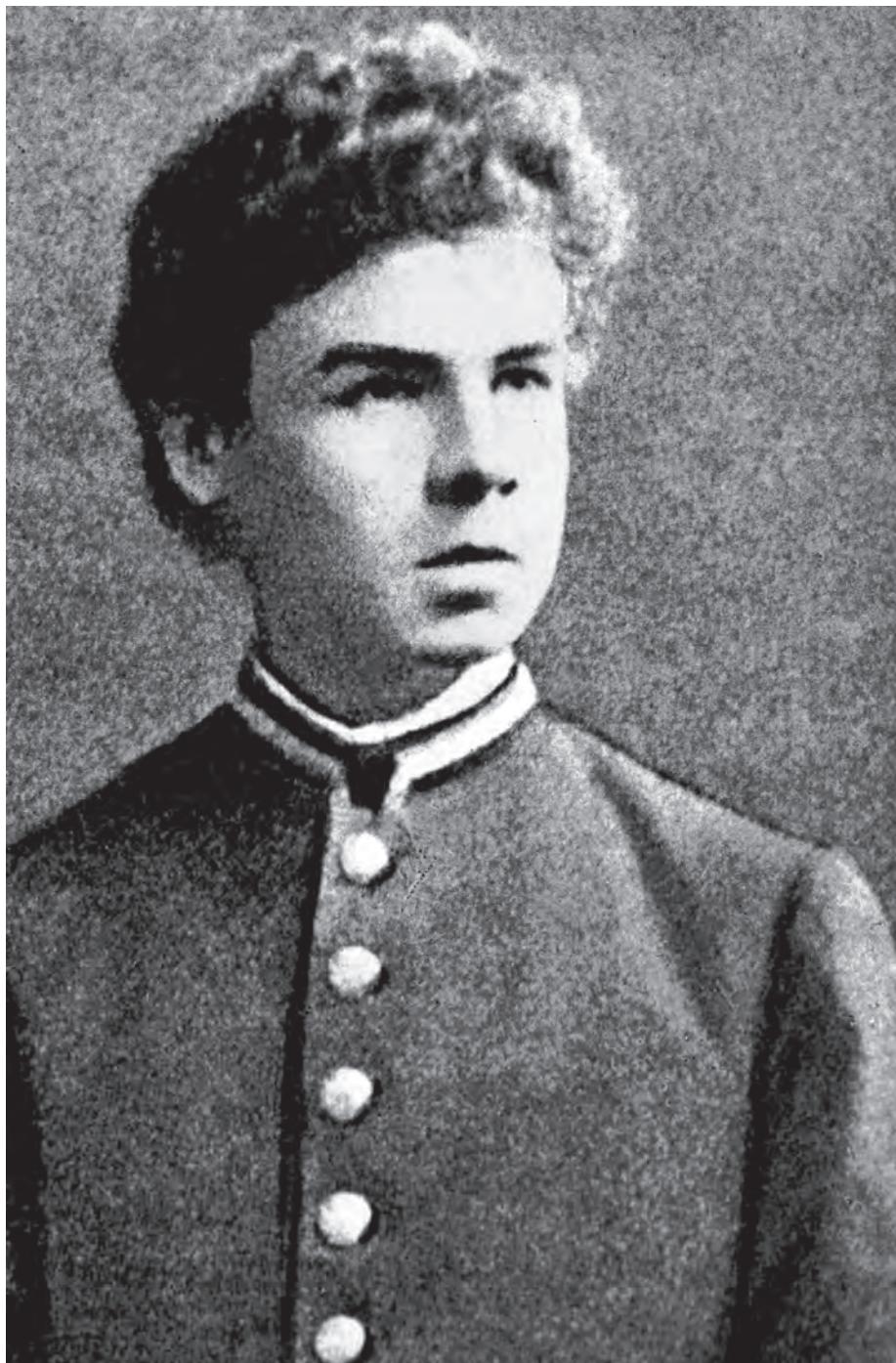
Paminklas Vytautui Betygaloje
Maironio tėvų kapas miestelio kapinėse

*Aš norėčiau prikelti
nors vieną senelį
Iš kapų milžinų
Ir išgirsti nors vieną,
bet gyvą žodelį
Iš senųjų laikų!*

*Gal išklausčiau tada,
kur tos kanklės auksinės
Vaidelučių garsių;
Kai jas pirštais paliesčiau,
užkaistų krūtinės
Nuo balsų istabių.*

A Š N O R E Č I A U P R I K E L T I

Kauno gimnazijoje Maironis mokosi 1873–1883

Kijevo universitete studijuoja 1883–1884

*Oi neverk, matušéle,
kad jaunas sūnus
Eis ginti brangiosios tėvynės!
Kad pavirtęs
kaip qžuolas girių puikus
Lauks teismo dienos paskutinės.*

O I N E V E R K , M A T U Š É L E

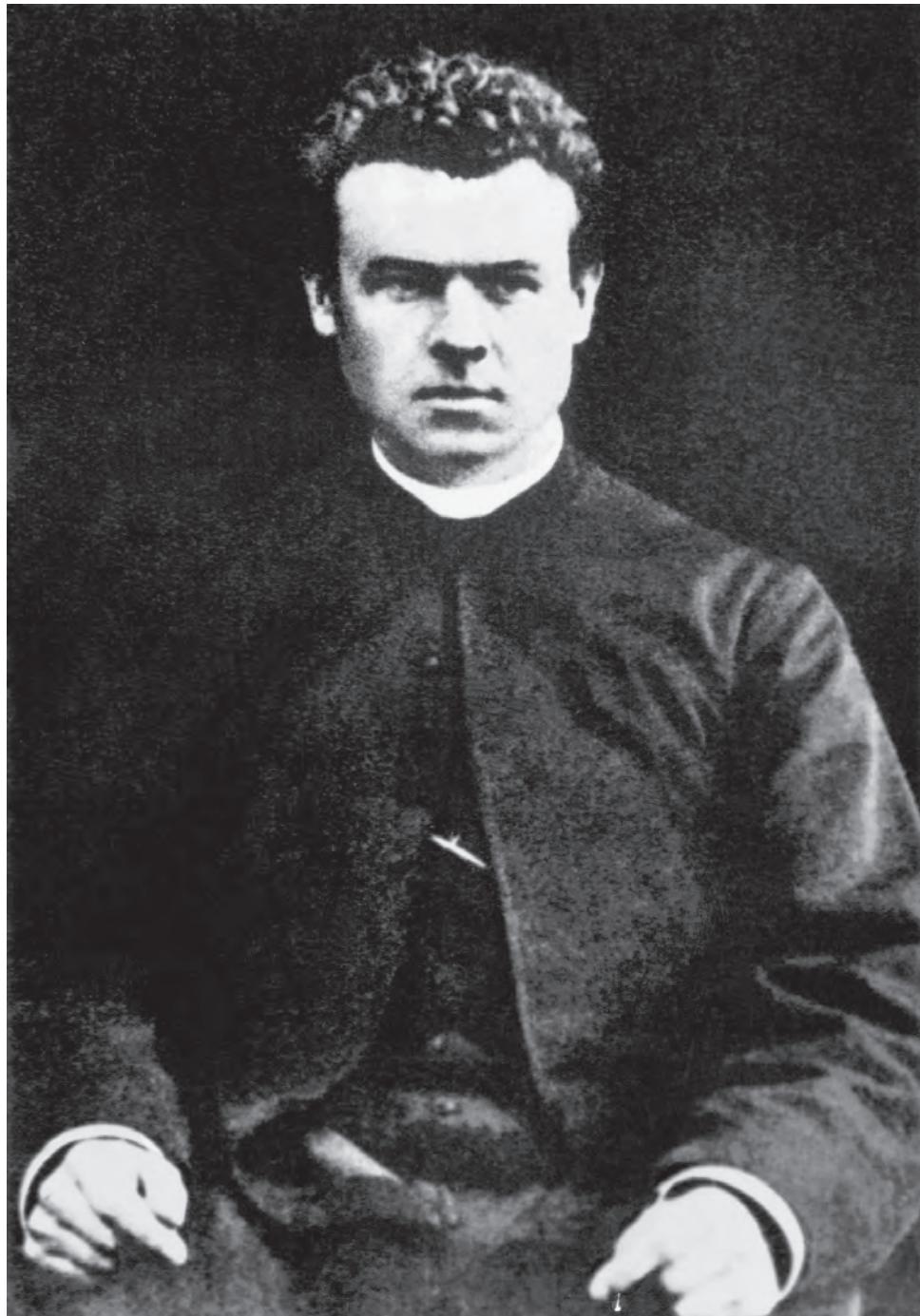
Maironis Kauno kunigų seminarijoje: 1884–1888 klierikas,
1892–1894 – dėstytojas, 1909–1932 – rektorius

*Nelenkdams pečių po naštos sunkumu,
Kaip milžinas stosiu į kovą.
Pavargti už brangią tėvynę – gražu!
Aukščiausią turėti vadovą!*

*I darbą, į darbą, lig kolei mirtis
Jaunos neatkrito galvos!
Juk dienos ir jégos kaip upės vilnis
Vis bėga ir bėgt nenustos.*

PASITIKĖJIMAS SAVIMI

Maironis Kauno kunigų seminarijos dėstytojas
Kryžius seminarijos kieme

*Viskas užmigo, viskas nurimo;
Žemę apsupo meilės svajonės;
Neša jos sielą, neša, liūliuoja,
Ilgesio pilnos ir įkvėpimo.*

.....

*Noris apimti visą pasaulį;
Noris mylėti Dievą aukščiausį;
Noris pasiekti amžiną grožį..
Ko gi taip liūdna? Ko gi taip ilgu?*

VASAROS NAKTYS

*Krūtinėje dega, liepsnoja ugnis,
Ir veikalo ilgis dvasia.
Ką vargas? nelaimės? ar šiaurio naktis,
Kas gimė su meile didžia!*

.....

*Paslėpęs krūtinėje skausmo dūmas,
Praeisiu kaip verdą verpetai;
Gal žmonės šiandieną manęs nesupras,
Bet mano – išauštančiai metai!*

PASITIKĖJIMAS SAVIMI

Maironis Peterburgo dvasinėje akademijoje:
studijuoja 1888–1892, profesoriauja 1894–1909

Maironio leidiniai: 1895, 1907, 1913, 1921

Vilniaus fragmentas

*Antai pažvelki! Tai Vilnius rūmiais
Dunkso tarp kalnų plačiai!
Naktis ji rūbais tamsiais kaip dūmais
Dengia! Jis miega giliai!
Kame tas garsas, kuriuo skambėjai?
Kame galybę ir pranokėjai?
Kur tavo, Vilniau, tie spinduliai,
Kuriuos skeleidei
Lietuvai, mūsų tévynei?*

VILNIUS

Maironis Peterburgo laikotarpiu

L. Besekerskis – Maironio draugas Peterburge,
A. Jakštas Dambrauskas – Kaune

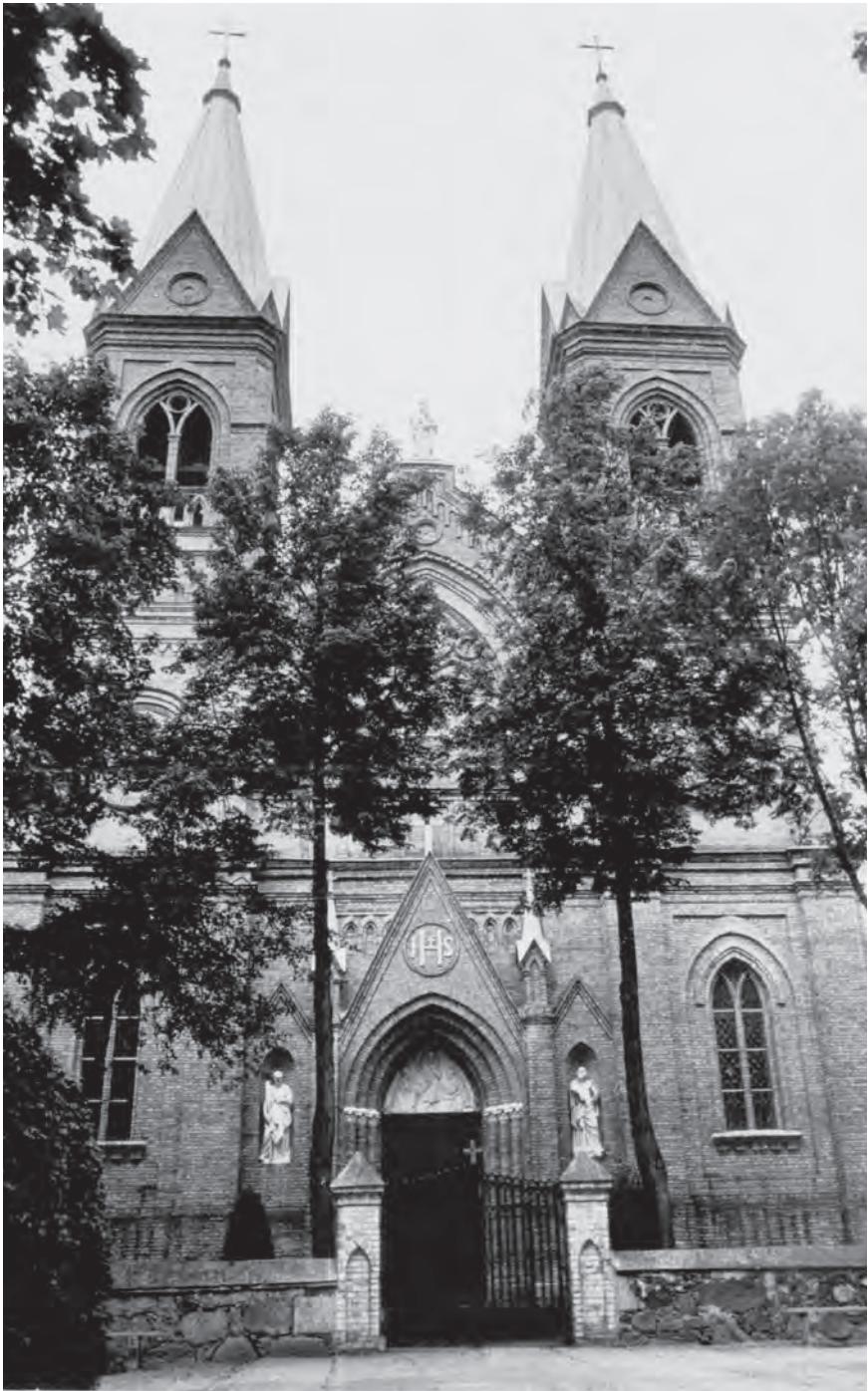

*Sapnų be kančios ir ramumo saldaus
Taip alksta pavargėliai žmonės,
O man tie šešeliai širdies neprigaus:
Aš noriu verpetų, karionės.*

.....

*Einu nesuprantamas vienas keliu
Be draugo, ir nieks nepalydi;
Nors verkia širdis, linksmai juoktis galiu,
Ir kūdikiai laimės pavydi.*

K O SIEKIU IR ALKSTU

Krekenavos bažnyčia ir klebonija. Čia Maironis nubloškiamas Pirmojo pasaulinio karo metu 1915–1918

*Ranka mus spaudžia geležinė,
Krūtinę apkala ledais:
Uždekim meile sau krūtinę!
I kovą stokim milžinai!*

*Tas ne lietuvis, kurs tėvynę
Bailiai kaip kūdikis apleis;
Kursai pamins, ką bočiai gynė
Per amžius milžinų keliais.*

*Tas ne lietuvis, kurs jos būdo,
Jos žemės dainų nemylės;
Neverks, kad patys sūnūs žudo,
Kas verta meilės ir garbės.*

Krekenavos
bažnyčios
interjeras

Maironio
mégiamas
suolelis
ir jo paties
iškalta data
ant šventoriaus
laiptų

Maironio leidiniai: *Tarp skausmų į garbę* 1895, *Kame išganymas* 1896, *Mūsų vargai* 1920. *Pavasario balsų* 1920 užsklanda

*Jei po amžių kada skaudūs pančiai nukris
Ir vaikams užtekės nusiblaivęs dangus,
Mūsų kovos ir kančios, be ryto naktis
Ar jiems besuprantamos bus?*

JEI KADA PANČIAI NUKRIS

*Kada tik keliu važiavau pro Trakus,
Man verkė iš skausmo širdis;
Gaili ašarėlė beplovė skruostus
Ir mėlynas temdė akis!
Ir veltui dvasią raminti norėjau,
Aplinkui vien tamšią naktį regėjau.*

TRAKŲ PILIS

Trakų pilis.

1920 m. „Pavasario balsų“ leidimas. Apipavidalino J. Jankevičius

*I Žarėnus miškais nuo Šiaulių
Jei pro Luokę kada bekeliausi,
Nepamiršk sustabdyti arklių
Ir ten kalną užlipti aukščiausį.*

.....

*Atsikvėpęs giliai krūtine,
Kai nuo kalno pažvelgsi aplinkui,
Tai tik plunksna rašyt auksine
Pavesta Lietuvos giesmininkui!*

ŠATRIJOS KALNAS

Šatrijos kalnas

Maironis apie 1910–1912 m.

Moterys, ikvėpusios
ne vieną Maironio posmą:
Teklė Navickaitė,
Marija Tiškevičiūtė
(Žanos d'Ark vaidmeny), Jad-
vyga Stanelytė,
Apolonija Petkaitė,
Jadvyga Dausinaitė-Smilgienė

*Tekėjo mėnuo. Iš kalnų
Žiedai kvepėjo jazminų,
Žavėdami jausmus;*

*Tarp žalio ežero bangų,
Toli nuo triukšmo, nuo vargų
Laivelis supa mus.*

Maironis kurorte Vokietijoje
Maironis svečiuose
Baltija saulei leidžiantis

*Tarp marių platių kad užkaukia vilnis,
Platiu man siūbuoja krūtinė;
Ir žiūri tollyn nusiblaivius akis,
Ir nori apimt begalinę!*

.....

*Ko siekiu ir alkstu, vargai bežinau!
Pasiekt nepasiekiamą šalį?
Tik atilsio vieno kaip maro bijau,
Tik norai užmigti negali.*

K O S I E K I U I R A L K S T U

Maironis apie 1930 metus
„Skausmo skundo“ faksimilė

*spausdintas
mano mirties*

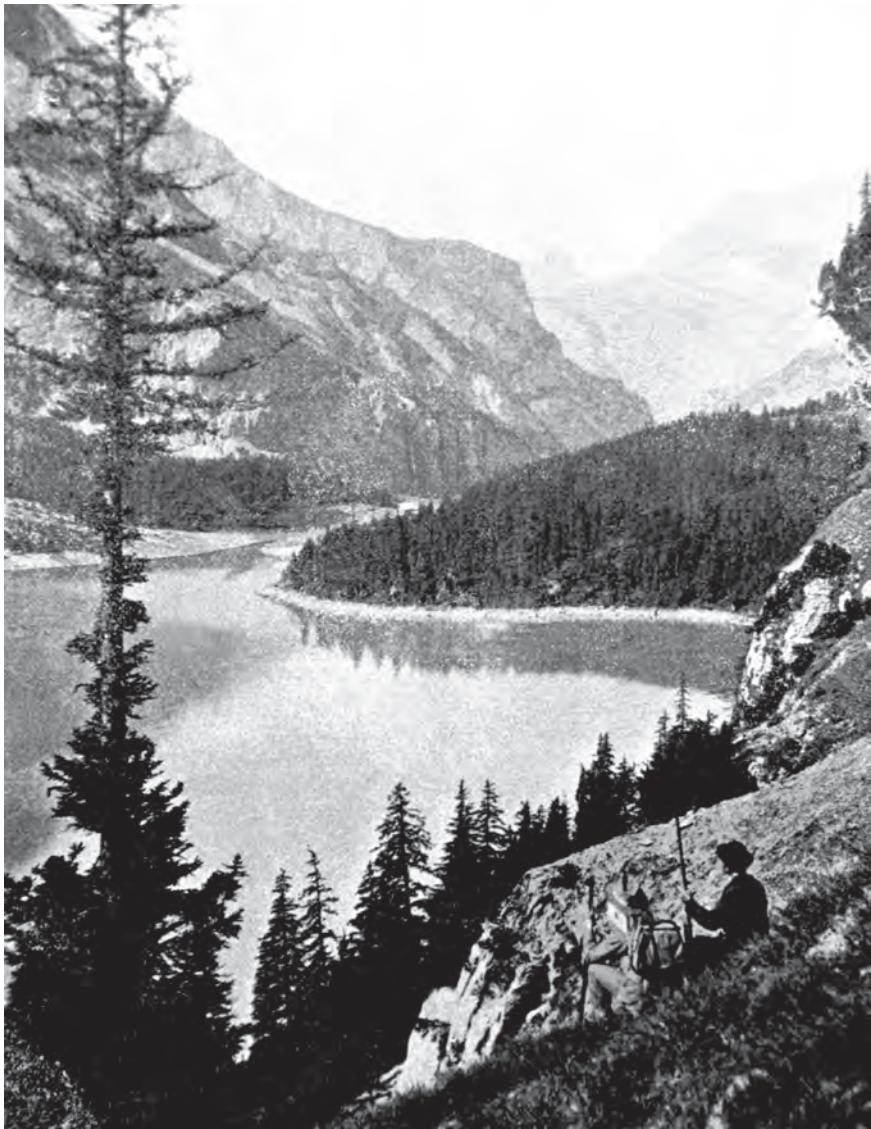
Skausmo Skundo.

Me tatai, kad tave, tave vienos, tiktais
Nuo jaunyjų dienų aš mylėjau karštai,
Kad tau iškiuptas, amžinas giesmes po kojų
Iki šiol menulišdamas klojan ir kloju,
Kad kai pranašas tau atgimima skeltiai
Jis iš savo gyvybę pamiles labiau!
O, už tai tavo priesai manes nepamiego
Ir į angstas angas, dantis griordami bego
Deja, ten už angsty, už galinę, angą
Nus įjugtos laikys mesunku pirkštangy.
Nebusnok, kad lig ūchiai ten viskas vena
Bet gi duota pakampis ūmeižkams visaga
Io šitai kaip kareivis nelygioj krosy,
Be gatbis ir be vardo tivynę laisvo
Io perblakčias iš vienės!... O mano kerym
Gint ji savo sunys kitados gatby gynę!
Bet dabas be gatbis, be sostines pali
Nien tik pastijus partijoms diosa plati

Maironis Palangoje su pažistamais
Maironio seserys Kotryna, Marcelė, Pranciška
Alpių kalnai

*Nuo viršaus Rigi Kulmo,
aukščiau debesų,
Išmatyt negali Lietuvos;
Vien tik dunkso aplinkui
vainikas kalnų,
Apsisupusių rūbais žemos.*

RIGI KULM

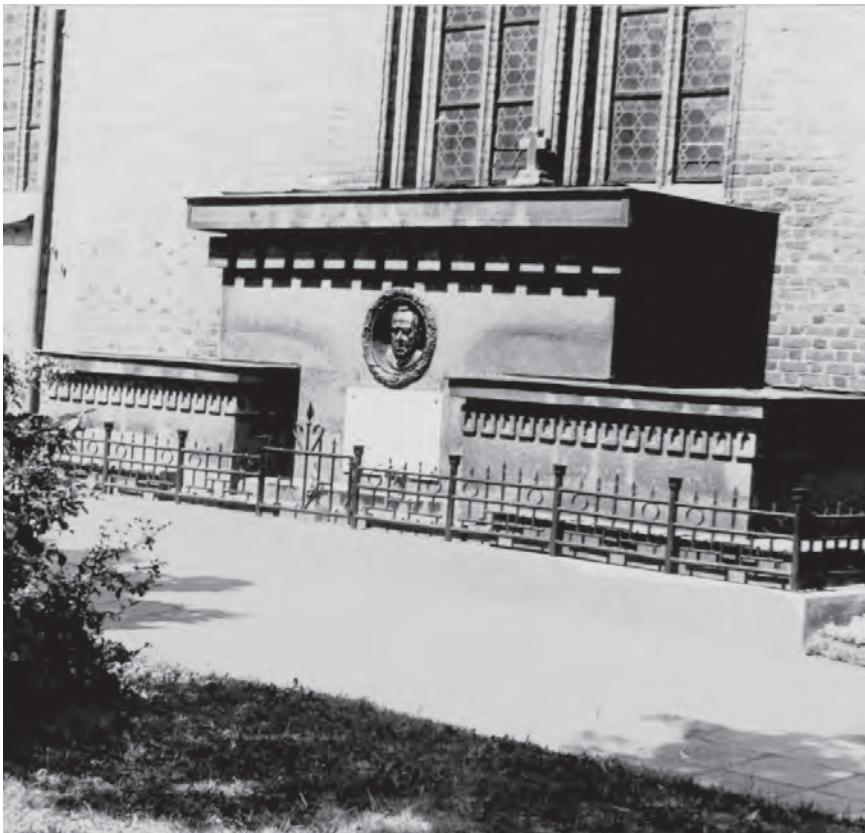
Maironis Kauno seminarijos sodelyje 1925
Kauno katedra

*Ne vienas metas, risčia prabéges,
Šitai man galvą širmai aptraukė;
O penktas kryžius, pečius prislęges,
Vargiai ko gero poryt belaukia.*

.....
*Nejaugi laikas į bočių šalį,
Kur meldžias kryžiai, liūdnai palinkę?
Iš kur numirę sugrižt nebgali,
Ramybę amžiną sau pasirinkę!*

NE VIENAS METAS

*Kaip bangos ant marių,
kaip mintys žmogaus,
taip mainos pasaulio darbai!
Kur Sardės, Atėnai? Ar Rymo garsaus
Kur vyrai ar jų veikalai?
.....*

*Ir kas ta garbė, giesmėmis apdainuota?
Šešėlis, kurs bėga greta!
Išnyko žmogus: ir svajota-sapnuota
Išblyško kaip ryto aušra!*

IŠ NYKSIU KAIP DŪMAS

Maironio kapas prie Kauno Katedros
Prie paminklo Maironiui: L. Noreika, V. Kubilius,
G. Marcinkevičienė, Just. Marcinkevičius,
R. Adomaitis, 1980

*Taip liūdna man kartais ant saulės laidos!
Tarytum šviesos spinduliuos
palydžiu sapnus paskutinės maldos;
Lyg, rodos, ko trokštu, gailiuos!
Ir norint rytojaus sulaukti viliuos,
Man liūdna ant saulės laidos.*

S A U L E I   L E I D Ž I A N T I S

Maironio namai Kaune (1988 prieš restauraciją)
Laiptai į Maironio 8 kambarių butą antrame aukšte

Prieškambaris

Staliukas
su vaza
vizitinėms

Darbo
kambaryje
Vergilijaus
skulptūra.
Dail. Karje

*Daugel reikia dalykų
šioj žemėj mylėti,
Kad pažintum paskui,
kas mylėti verčiausia:
Saldumynus, žaislus,
marių erdvę plačiausią,
Arklius, moteris, garsą
ar skaistrožių réti.*

SONNET A VICTOR HUGO

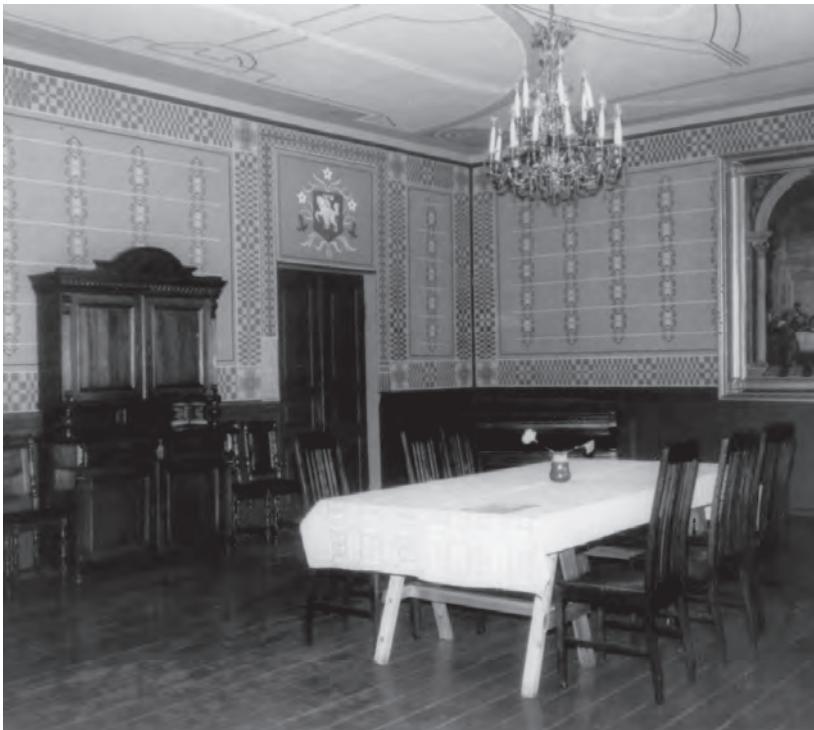

Darbo kambario fragmentas
Pultas, prie kurio poetas rašė stovėdamas
Telefonas

*Ko taip nuliūdai? Ko ant krūtinės
Ašara krinta griaudi?
Gailiesi, amžius didžius atminęs?
Praeitį brangią liūdi?
Žiūrėk, rytuose aušra jau teka,
Pabudę paukščiai pagiriaiš šneka;
Laikai juk mainos: slégė pikti, –
Nušvis kiti
Lietuvai, mūsų tėvynei.*

VILNIUS

Valgomasis
Sesuo Marcelė, kuri rūpinosi Maironio būstu
Maironio portretas. Dail. J. Janulis

*Išliksiu aš gyvas paveiksle tame
Net tuomet, kai kūnas, užbertas žeme,
Ilsėsis, klajones užbaigęs visas!..*

IŠ LIKSIU AŠ GYVAS

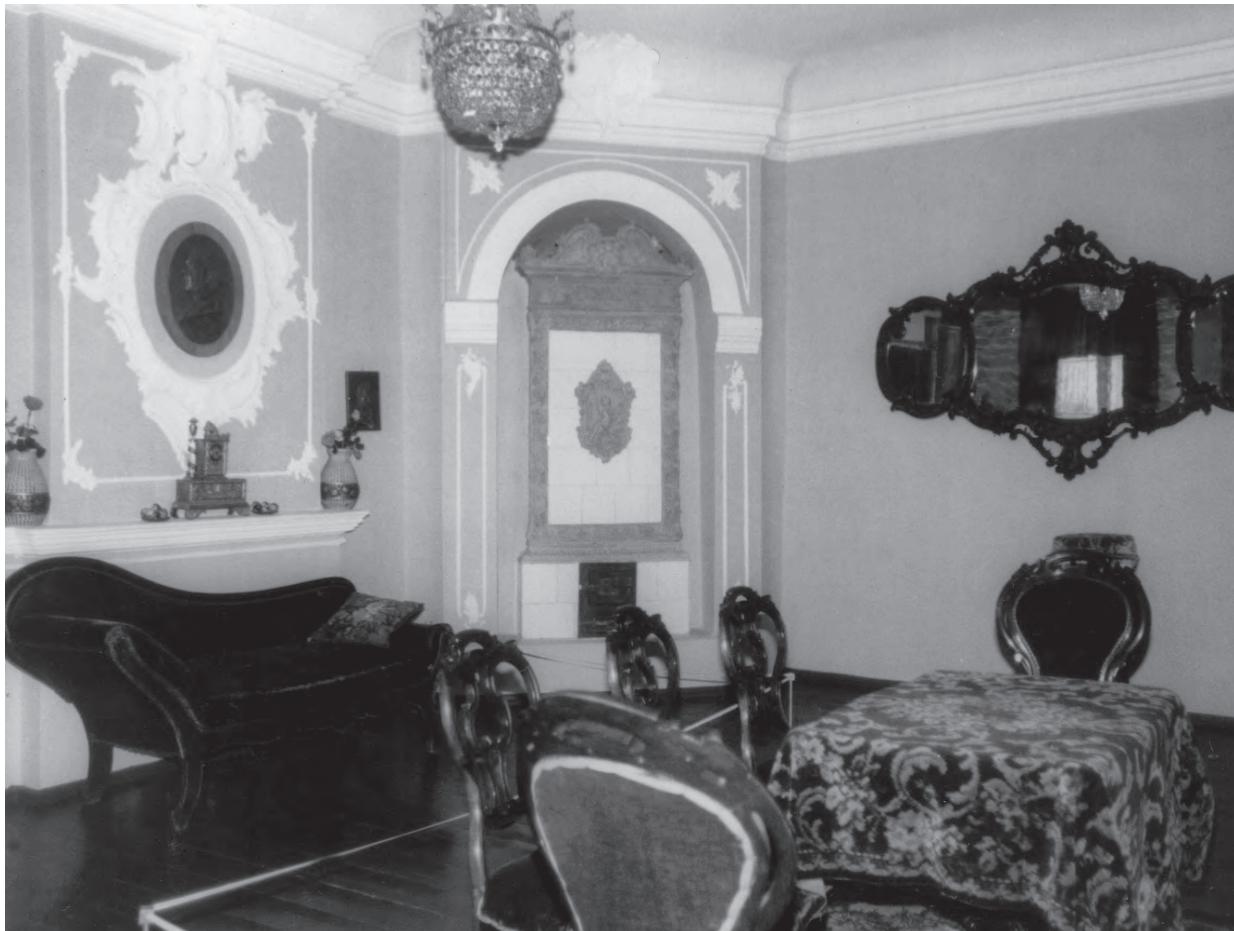

Maironio darbo kambarys
Tėvų Onos ir Aleksandro Mačiuliu portretai
Muriljo „Šventoji šeimyna“

*Marija, Marija,
Skaisčiausia lelija,
Dangaus karalienė šviesi!
Užstok prieš Aukščiausią
Tu žmogų menkiausią!
Taip daugel pas Dievą gali!*

MARIJOS GIESMĖ

*Kai ne kartą sunku,
Skusčiaus lūpų kraštu,
Kam širdį Aukščiausias man davė?
O tačiau juk be jos
Ant šios žemės karčios
Poetai negims nesapnavę.*

NENORIU SAPNU

Raudonoji svetainė
Kryžius seminaristų padovanotas Maironiui

*„Maironis mums – pati poezija.
Tačiau kiekvienam laikui tenka ieškoti
savojo Maironio.”*

Maironio 125-ujų gimimo metinių paminėjimas Pasandravyje
Kalba Maironio kūrybos tyrinėtoja prof. V. Zaborskaitė, 1987

Maironio minėjimas Krekenavoje
Ant Varnakalnio Maironio eiles deklamuoją L. Noreika
„Raštai“-1926
„Bibliografija“ – 1990

*Ko gi trokšti, nesoti dvasia?
Paslaptingais sparnais kur laskioji?
Praeities vėl sapnai ar gražioji
Tau jaunystė vaidinas slapčia?*

.....

*Tavo norams mažai visados;
Negana valandos dabartinės;
Gaila tau vakarykščios dienos;*

*Gaila tau praeities net kančios!..
Tartum marės – troškimai krūtinės,
Vis siūbuoja, siūbuot nenustos.*

TRÖSKIMAI

O, paklausykit vakarais,
Kai marių bangos nerimauja
Ir krantą barsto gintarais
Gelmės nematomoji sauja:
Girdėtis per miglas druskas,
Lyg verkia ir vaitoja kas!

O vaitoja,
Ašaroja
Tai Jūratė nelaiminga:
Atsiminusi Kastytį
Ir kad rūmai sudaužyti
Dievo apvaizda bausminga.

JŪRATĖ IR KASTYTIS

Maironij

JŪRATĖ IR KASTYTIS

iliustravo

D.Tarabildienė

D. Tarabildienės viršelis ir iliustracijos
baladei „Jūratė ir Kastytis“

Deklamuoja Rūta Staliliūnaitė

*Amžiais paverpta kelias tėvynė;
Jos atgimimą jaučia dvasia.
Ginkim, ką mūsų protėviai gynė!
Žadinkim brolius meile drąsia!*

*Ginkime kalbą, žemę, jos būdą!
Stokim į darbą, kaip milžinai!
Laimina Dievas sėjamą grūdą,
Laimina vaisių: gema šimtai.*

NEBEUŽTVENKSI UPĖS

Maironius

125-ujų minėjimas Akademiniame dramos teatre:
šventės prezidiumas, Kauno valstybinis choras
ir Čiurlionio meno m-los smuikininkų ansamblis

Maironis – skulpt. B. Pundziaus ir dail. V. Valiaus darbai